

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

Előzetes pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden kérésnek és kifogásnak ide intézendők.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Bérmentem levelek csak ismert kérések
[Megadatoknak el.]

Előzetes ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr
Félévre	6 frt — kr
Negyedévre	3 frt 50 kr.
Egy órára	1 frt — kr

Hirdetési díj:

Orvosi hirdetésre egyszeri beiktatásért 5 r.
Helyesdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyitólár 4 hasábos hirdetésért 20 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
ajánlatok sora 50 krajczár.

XVII. évfolyam 1890.

Debreczen. Hétfő Junius 23.

119. szám.

Hova építsük a realiskolát?

Ez a kérdés most nagyon foglalkoztatja a debreczeni közönséget. És én ugy veszem észre, hogy a közönség nagy része hamis uton jár, mikor ezen kérdés megvitéséhez hozzá szól; épen azért szükségesnek vélem, vagy legalább nem tartom fölöslegesnek, ha a kellő tájékoztatás végett a magam véleményét ezen kérdésre vonatkozólag is elmondom.

Alig van e városban, a ki ne tudná, hogy a város mostanában tömegesen s tetemes költségek megtevésével lesz kénytelen építkezni. A közkórház, a közbánya-híd, és a realiskola felépítése ma már elodáztatlan. A honvédség és a közösbadsereghez tartozó huszárság számára a laktanyák kiépítésének ügye most még függőben van ugyan, de hosszú időre való elhalasztása aligha megtörténik. Csak hogy ide helyezze az igazságügyi miniszter a királyi táblát, a város kötelezte magát, hogy számára tíz év alatt állandó czélszerű épületet emeltet. A közlekedésügyi miniszter az északkeleti vidékek vasuti üzletvezetőségét városunkban helyezte el. Ez utóbbi hivatallal, hir szerint, mintegy 120 részben családostan tisztviselő költözik be városunkban.

Ezen körülmények egy kissé megzavarták a mi nyugodt gondolkodású polgártársaink fejét. Nem tudják magukat kellőképen tájékoztatni. Ez előtt négy-öt évvel alig láttunk építkezést, most pedig egyszerre rohamosan, sőt talán épen megdölgöngölten el kezdenek építtetni. Az építés magában véve még nem volna baj; mert hiszen mi, akik bérházban lakunk, jól tudjuk, hogy czélszerű és jó lakást itt Debreczenben, pár évvel ezelőtt bizony még ugyancsak kellett keresni. A baj inkább abban van, hogy a spekuláció a ház, illetőleg telek-vásárlás terén nagyon erősen kezd mutatkozni. S elég sajnós, a példát nem is magános üzerek, vagy köznyelven ugynevezett szenzálok kezdték; hanem egy tekintélyes pénzintézet, a melynek pedig egészen más volna fel-

adata.*) A magán-vagyon tulajdonosai a pénzes polgárok, nagyon okosan teszik, ha a példát nem fogják követni; mert könnyen tetemes veszteséggel adhatják meg az árát. Egy nagy pénz-intézet más helyen, más vállalatban még pótolhat jelentékeny veszteséget is; az egyeseknek azonban ez ritkán sikerül.

A háztelek értéke már a mult években is ugyancsak magas volt az előkelőbb utcákban. Tavasz óta pedig az eladni szándékozók ugy viselkednek, mintha nem is tudnának kellőképen a helyzetet megítélni. Némelyek oly magas árakat kezdenek az áruba bocsátott telkekért kérni, hogy azokat józan ész mellett megadni lehetetlen. En ugy tapasztaltam, hogy ennek részben talán az is az oka, mert elterjedt a hire, hogy a városnak magának is két oly nagy telekre van szüksége, a minőt a városban találni alig lehet. A város által most keresett két telek közül, — hirszerint — az egyik a realiskolának, a másik a királyi táblának lenne szüksége.

Hát lehet valami igaz az elterjedt hirben, hanem azért mégsem olyan a helyzet, a minőnek sokan képzelik. A város oly kedvező körülmények között lép fel mint telek-vásárló, hogy semmi esetre sem fog több árt adni a megvásárolandó telkekért, mint a mennyit az ily telkek valószággal megérnek. Ha a tulajdonosok nagyon magas árt követelnek telkeikért, hát nem vesz a város új telket, hanem épített a magáéra. A királyi tábla számára ugy sem kell csak tíz éven belül építtetnie. Addig van elég idő; addig a most neki riadt tulajdonosoknak is lesz elég idejük belátni, hogy Debreczenben még nincs ok oly magasra tartani a házak árát.

Azt kérdezik, hogy hát hova épít a város? Hát a maga telkére. A kaszár-

*) Hogy ez a pénzintézet csakugyan azzal a számmal vette volna meg a nagyváradosi két telket, hová egyik nagy középületnek volt tervezve, bizony nem állíthatjuk. Az csak közönség egyrészesének meg nem erősített véleménye. Természetes, hogy az a pénzintézet szándékát nem árulta el. A mi értesüléseink szerint a bank maga akar oda bérházat, esetleg szállodát építtetni. Szerk.

nyáknak, a közkórháznak, a vágóhidnak építésére magának a városnak van telke oly helyeken, a hol azok szükségesek és czélszerűek. A realiskola és királyi tábla épületei számára is van rendelkezésre olyan két telek, a melyeknél különbet ugyancsak keresni kell a városban. Egyik a Rózsaterén az ugynevezett istálló telke, a másik a Széchenyi-utczán, a most megvásárolt Korona- és vele együtt az iskola telke.

Egyébiránt tegyük fel, hogy a város ezen két telket csak a végső szükség esetén akarná a nevezett czélokra felhasználni. En még akkor sem aggódom a felett, hogy hol találunk alkalmas helyet. Szegény ember vagyok, nincs más jövedelem, csak szerény tanári fizetésem, de azért szárazt merek egy ellenében felajánlani, hogy legalább is 10 olyan telket fogok a város különböző alkalmas pontjain kijelölni, a hol legfőleg két egymás mellett levő telek megvásárlása után egészen czélszerűen fel lehetne építeni akár a főreáliskolát akár a királyi táblát. Most is ujjaimon fel tudnám számlálni nem csak a tizet, hanem talán többet is. Ösmerek nagyon sokat, mert hiszen már három-négy év óta vizsgálom őket. Régen tudtam, hogy szükségünk lesz reá. Bizony nagyon csalódtak a spekulálók, mikor arra számítottak, hogy a város, majd kettős árért vásárol, mert reá lesz utalva. A városnak módjában van válogatni; s ha az egyik tulajdonos nem fogja adni, adja majd a másik. Ha mindannyian makacsul ragaszkodnának a most tulságosan magasra tartott árakhoz, a város megelégszik a magáéval.

Azt sem szabad felednünk, hogy még a lakáshányról elterjedt hirt is épen az előbb említett spekuláció megindító bocsátottak világgá. Meg vagyok róla győződve hogy a királyi táblának s vasut üzletvezetőségének beköltözése koránt sem fog olyan feltűnést okozni, mint azt most sokan képzelik és hirdetni szeretik. A királyi tábla személyzetének egy része alsóbb rangu, és szerény fizetésű tisztvi-

selő lesz, a vasuti üzletvezetőség szintén bizonyára nem fog mind csupa nagy urakból állani. És aztán azon 160—180 tisztviselő közül is ugyan hányan lesznek nőlenek, a kik szerényebb lakással is megelégszenek?

Más részről viszont, városunk dicséretére, azt sem kell elhallgatnunk, hogy három-négy év óta az építkezés ugyancsak megindult; s ez volt az oka annak, hogy két évvel ezelőtt a házi urak egy része önkényt (mert ez is megtörtént ám!) más része pedig a bérlek kivánatára, a házbért alább szállította. Hogy lakás hiány még most nincs, semmi sem bizonyítja jobban mint, az, hogy üres lakás még most is található. Már pedig az idén teljesített új építkezések még tetemesen fogják a lakások számát szaporítani. Ez által sem lehet tehát indokolni azt, hogy miért volna szükséges az eladásra bocsátott vagy kért telkek árát oly magasra fölcsapni.

Ezeknek előre bocsátása után én arra a kérdésre, hogy hova építsük a realiskolát egész nyugodtan felelek, és azt mondom, hogy oda, a hol legczélszerűbb és legolcsón építhető. A számos alkalmas telek közül előre egyet sem jelelhetek ki, mert most még nem tudom, melyiket tudjuk legolcsóbban meg venni. En a magam részéről nem bánom, ha akármelyik utcában lesz. A rózsaterén, a Széchenyi-utczában, a Péterfián, a Hatvan-utczán magának a városnak vannak oiy telkei, melyek vagy magukban is elégségesek, vagy csekély árért kiegészíthetők. A Csapó utcán sőt még a Nagy Várud utcán is találók olyan telkeket, a melyek teljesen alkalmasok, s még sem kerülnek többbe, mint a mennyit a város erre a czélra szánt. Ezt jónak láttam a közönség tájékoztatására elmondani. A ki nek más a meggyőződése, ha tudja, ám am kísértse meg állításaimat megczáfolni. Felvilágosításokat a köz jó érdekében mindenkor szívesen veszek.

Fazekas Sándor.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Egy pár báli cipő,

Iványi Ödöntől.

(Folyt és vége.)

— Ha ön gyászol, Laczi, én is önnel gyászolok. Ha ön nem megy bába: én is itthon maradok.

De hát — ott volt a mamzell és ugy lefoglalta Tusika személyét, figyelmét, hogy Laczi egészen háttérbe volt szorítva. Laczi várt, hogy hátha sikerül kibőjtölni a mamzellt, de kiült, hogy az egész napot, estig ott fogjátölteni.

Reményezett egy állapot volt biz ez, hanem Laczi mégis csak várt. Nyilván azt hitte, hogy valami jöhet közbe, mi a mamzellt elszólítja. Talán tűz fog kiütni odahaza a mamzellnél és hirtelen haza hívják. Lehet az is, hogy hirtelen gúrosót kap, vagy ájulásba esik és elviszik kocsin haza. Azon ban sem tűz sem görcs nem következett be. A mamzell nemcsak nem tágitott, de sőt morderával olyasfélélt sejtetett, hogy illetlen dolognak tartja egy fiatal ur jelenlétét egy oly kisasszonynál, akit bábra készítének.

Laczi végre belátta, hogy innen pusztulni kell. Felállott, hogy bucsuzzék. El is bucsuzott és már menőben volt, mikor, mintha véletlenül csak most jutna eszébe, visszaszólt Tusihoz:

— Igaz. El is feledtem mondani, vagy talán tudja is már, hogy a bába nem mehetek.

Tusika kerekre nyitotta szép gazella szeméit.

— Miért nem?

— Hiszen tudja. Gyászolok. Családunk nem farsangol.

Tusika sajnálkozó pofácskával nézett komorhangu lovagjára.

— Oh, be kár, igazán sajnálom. E szerint a négyeseket . . .

A lovag mély melanchóliával szólt közbe:

— Nem táncolhatjuk együtt, kisasszony, Reményem, hogy ez a körülmény nem hozza zavarba.

— Nem, nem hoz zavarba. Ép tegnap volt nálunk Lehotay Viki, s kért, hogy tekintsem őt a mai bábra póttartalékosnak, aki végső szükség esetére felajánlja magát.

A „póttartalék“, de még inkább a mosoly, mely Tusika szájacskáján a szónál megjelent: több volt, mint amennyit egy négyesekről lemondó, szerelmes ifju elviselni tudott. Ugy! Hát ilyen könnyen akad, aki őt pótolja? Ugy! Hát ily hamar megvisszatalódnak Lehotay Vikivel? Ugy! Hát így állunk.

Laczi jéghidegen távozott. Valamit szólt még utána Tusika, de Laczi vissza nem fordult volna száz aranybányáért. Szí szeghetez már, kis kigyó! Ismerünk.

De mikor Laczi az előszobában volt, kicsi hujja, hogy sirva nem fakadt. Nagyon szerette Tusikát és nagyon fájt lelkének, hogy családott benne. Ő azt hitte, hogy Tusika ő nélküle a bált el sem tudja képzelni. Azt hitte, hogy az „ő négyeseit“ senki másal el nem tudná táncolni. És ime! . . . A póttartalékot ugy tekinté Laczi, mint a női állhatatlanság legborzasztóbb bizonyosságát. . . Ő, a csapodár, a szivetlen leány tehát táncolni fog, amíg a „férfi“, aki őt lelkének

vallotta, gyászborultán messze elkerüli a vigalmak tanyáját . . .

Ekkor, mikor elkeseredése tetőpontra állott, megpillantott egy széken egy pár piczi, báli cipőt . . . Megállott és hosszasan nézett arra, mint olyaura, ami tanujja és eszköze lesz egy hui, egy szivetlen leány mai nagy hitszegésének.

Aztán egyet gondolt . . . Hát ha ez a pár cipő hamarosan elveszne, vajjon tudna-e bába menni a hűtlen, a csalfa. Vajjon, ha eltűnnék nyom nélkül ez a két kis kaczer jószág: miben vitné magát tánczba drágálatos „póttartalékos“-sával.

Aztán még egyet gondolt . . . körülnézett . . . felkapta a két kis cipőt, zsebre-vágta s aztán, erősen elsápadva bár a merénylet büntudatától, de tüntető hidegséggel végig ment a folyosón és még azt is megtette hogy benézett a konyhába: és Tusika mamájának „kiszitihand“-ot mondott.

A cipőtolvaj virrasztva tölté a hosszú éjszakát. Azt hogy lopott: nem bánta. Azt hogy Tusika nem mehetett bába: remélte. És e föltevés jólesett megbántott szívének. Kéjjel gondolt a „póttartalékos“-ra, aki vár és vár, de mindhiába, mert a kisasszony ott-hon ül a suton. Nincs neki cipője. A suton ül és sir.

Addig-addig képzelte el magának Tusikát — a suton ülve és riva; míg egyszer csak szánalom szállta meg. Kezdte belátni, hogy szigorúan ítélte meg Tusikát. Tulságos önzés volt, amit tőle kívánt. Ami pedig a póttartalékos Viki urát illeti: azt se lehet egészen büniül tudni Tusinak. Viki ajánlata nem hogy toladó, sőt nagyon is szerény volt. Aztán az is bizonyos, hogy ha akkor

a mamzell nincs ott: minden máskép történnik. A mamzell az oka, hogy a dolog így esett meg. És a szegény Tusi bünhődik most kegyetlenül — meztelán ülve a suton és könyes szemét szarítgatva.

Egy pillanatra az az elhatározás támadt föl Lacziban hogy hazaviszi a báli cipőket. Azonban az óra már éjfél felé járt. Máskölömben is — most már búlebbebbnek találta a cipő-sikkasztást nem venni magára.

Igy hát szépen lefeküdt. A párnára maga mellé tette a két kis cipőcskét, amely nem volt egészen új, sőt ugy latszott mintha egy farsangot már keresztlél élt volna. De viseltégükben még kedvesebbek voltak a szeremes ifjuinak. Hosszan megbámulta párnayiságukat, beléjük kukucskált, beléjük képzelte a két apró lábat a csinos bokával, a hosszukás lábfejjel, a piczi ujjacskákkal, a szépen hajló talppal . . . Addig képzelget, míg cipő-imádás lett a dolog vége. Szenevedélyes c-ökjaival elaraszította a cipellők atlaszát . . .

Másnap nem áthatatta meg, hogy el ne menjen Tusikához — megkérdezni, hogy mint mulatott. Muszáj volt ezt tenni, hogy a cipőlopás gyanuját elhárítsa magáról.

Tusikát igen vagnak csak egy kis- sé álomszuszéknek találta, ami nem volt csoda, mintán a mulatság csak reggel ért véget.

— Jól mulattunk — szólt az álomsemző Tusi, elfojtva egy ásítást — de maga, Laczi elhíheti, hiányzott. Az az én póttartalekosom nem valami jeles táncos. A dreisrittről pláne semmi fogalma sincs. De hát azért el mulattunk valahogy . . . Csak a mama

A görög nyelv pótlása. Az orsz. közoktatási tanács esztendői utáni állapota meg véglegesen azt a tantervjavaslatot, amely már f. évi szeptemberben megnyílt új tantervben életbe fog lépni gimnáziumainkban a görög nyelvet nem tanulók oktatásánál. A közoktatási tanács tárgyalásainak alapjául egy a közoktatási miniszteriumban tartott anket tervezete szolgált, melyben azonban lényeges módosítások történtek. A tantervjavaslat a következő előirányzatot állapítja meg a görög nyelv pótlására. V. oszt. a) Bővebb szemelvények a magyar prózairókból Lyrai szemelvények a klasszikus iskolához tartozó költők műveiből. b) Olvasmányok Thukydides-ből (magyarul). Görög államrészletek. c) Rajz. Stilizált levelek és virágok, ó és középkori síkdíszítmények rajzolása. VI. oszt. a) Bővebb szemelvények a magyar régibb szónoki és történeti irodalomból pl. b) Az Ilias és Odyssea (magyarul). Görög hitéleti és magánrészletek. A görög művészet. c) Rajz. Renaissance-díszítmények rajzolása. VII. oszt. a) Bővebb olvasmányok régibb költőinkből. b) Aischylos, Sophokles, Euripidés egy-egy drámája (magyarul). görög irodalomtörténet (költészet). c) Díszítményi rajz architektónikus ismertetésekkel. Az ábrázoló geometriából a térelmek derékszögű ábrázolása. VIII. oszt. a) Ujabb prózairódmunkák képviselői. b) Szemelvények Platonból és Aristoteles-ből (magyarul), görög irodalomtörténet (próza). c) Rajz. Emberi fejek, majd egész alkot rajzolása. Az ábrázoló geometriából: a szögletes és gömbölyű testek ábrázolása.

A delegációk befejezése. Mivel a magyar delegáció hadügyi albiztonságának terjedelmes jelentése csak hétfőn lesz hitelesíthető és így a legjobb esetben csak szerdán, valószínűleg azonban csak esztendőnkön kerülhet a teljes ülés napirendjére, a „B. C.“ számítás szerint a delegációs ülésnek f. hó 27-ike, vagyis péntek előtt nem lesz bekezdhető.

Állami bevétel. A „Pol. Corr.“ budapesti levelezőjének értesülése szerint a magyar államjövendők kielégítő eredménnyel folynak be. Az év első öt havában a fogyasztási adókból 1,700,000 forinttal többet vettek be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Az egyes adóknál, az igaz, vagy fél millióval kevesebb a bevétel, mint előirányozva volt, de ezt a kevesletet más jövedelmi források emelkedése fedezi, sőt emelhető az is, hogy az aratás után az egyes adók is oly kedvezően fognak befolyani, hogy fedezve lesz a még most jelentkező kevesebbet.

A függetlenségi párton kitört egyenetlenség öszro éles harcokat helyez kilitásba. A függetlenségi párt alelnöke, Ugron Gábor, kijelenté egy interviu előtt, hogy a párt politikájára nézve nincs nézeteltérés, de van a pártban egy nyughatatlan szélső elem, mely visszaél a párt alapszabályainak hézagosaival. Ezeknek csinyait lehetetlen kell tenni s ő a mérsékelt elemekkel kívánni fogja az alapszabályok módosítását, nehogy több olyan eset történhessen, mint most a Szentkirályi eset. Ha ezt nem bírják kivinni, kilépnék a pártklubból, a mi nem egyértelmű a pártból való kilépéssel. Arra nézve, hogy a mérsékelt elemek a delegációba be akarnának menni, Ugron Gábor megjegyzi, hogy erről most szó sem lehet s csak négy esetben következnek be a belépés szükségse: ha kitörne a háború

Oroszország ellen; ha a mérsékelt ellenzék beolvadna a kormány-pártba s így a delegáció ellenzék nélkül maradna; ha a függetlenségi párt nagyon megszorodnék, pl. 150 tagra, a mikor a teltség már lehetetlen volna; végre ha a párt többsége jutna, a mikor legalább egyszer be kellene menni a delegációba, mert a törvényt ignorálni nem lehet. Ugron Gábor a Budapesti Újság szerkesztőjéhez Abrányi Emilhez, a kinek lapja Ugron Gábort nyilatkozatra szólította fel, levelet intézett, melyben kijelenti, hogy nem tartja politikának a beceket, mert önmagukban is helytelenek és a függetlenségi és 48-as körnek nyugalmat máris feldúlták. Ugron azt tartja, hogy a Szentkirályi-féle kellemetlen ügyben nem határozhat 11, midőn 80 távol van. Ugron hónapok óta türi a békesség kedveért, hogy gyanasuttatják; de ezután írni és beszélni fog. — A kolozsvári függetlenségi párti „Ellenzék” rendkívül élesen kikel a függetlenségi párt értekezlete ellen, mely Szentkirályit a pártból exkommunikálta.

Az Emlékkert Társulat feloszlása.

Debreczen Jun. 22.

Az „Emlékkert Társulat” egy év híján 30 esztendő működés után ma végképen feloszlott, miután a feloszlást már a múlt évi ögyülésén elhatározta.

A társulat különben is már évek óta úgy élt mint egy a nyilvánosság előtt visszavonult kiérdemesült államférfi. De se Tiszára se Bismarckra ne méltóztassanak gondolni. — Mert az Emlékkert Társulat nem beszélgetett magáról s nem is beszélték róla már néhány év óta. A legtöbb ember azt sem tudta, létezik-e ilyen társulat Debreczenben.

Megalapító, a kik két-három év tizeddel ezelőtt Debreczen egész nagy társadalmát mozgásba hozták, áldozatkészségét megnyitották s a társulati szellem hazafias, ifjú lüktető erejével a nagytemplom és kollegium között maradandó emlékműveket hoztak létre, — részben elhaltak, részben megvénültek és a küzdelem teréről visszavonultak.

A kezdő kezdők közül egyetlen ember maradt, a kire a múlt évek lassanként a társulat összes terheit, a tisztikar valamennyi kötelességét reá rakták. — Ő hiven, lelkiismeresen hordozta ezt az örökölthet. Kezelve és ellenőrizte a társulat vagyonát, gondoskodott a kertekről s az azokban elhelyezett emlékekről. — A nagy társadalom régi munkás érdeklődését újra felkeltette, támogatását ismét megnyernie ugyan nem sikerült, a mit távolról sem érdemei kisebbitésére említnünk; de felhívására mégis több testület és pénzintézet meghozta évi adóját az emlékkertek fenntartására.

Igy vált lehetővé Könyves Tóth Antal urnak, — mert ő volt az, a ki a társulat tisztikarát, sőt magát az egész társulatot reprezentálta az utolsó időkben, — hogy képes volt a meglévő tőkék kamataiból és a társadalom némi támogatásából a két kertet fenntartani.

Elismerés, hálás elismerés illeti érte. — Debreczen polgárainak áldozatkészségéből létesített ezen kertek, a benne lévő emlékoszlopok és a néhány ezer forintnyi tőkevagyon mátlól fogva a társulati szellem egy fiatal hajtatásának, a debreczeni társadalom új erőteljes szülőttének; az ifjú Csokonai-körnek vannak átadva, mely azt épen azon czélokra tartozik használni, melyekre annak idején az Emlékkert társulat alakult.

A feloszlott társulat hűséges kezekre bízta alkotásait. A Csokonai kör lelkiismeretes gondozója, letéteményese lesz ennek a nagybecsű örökségnek, a debreczeni társadalom közkinésének.

A feloszló gyűlésen jelen voltak K. Tóth Antal mint elnök, id. Csanak József az Emlékkertek bőkezű Mecenása, Szücs István, Beke Mihály, Osztierlam Ernő, Kovács János, Komlóssy Arthur, Csiky Lajos, Tóth Béla, dr. Tüdös Kálmán és dr. Tüdös János.

A gyűlés rövid lefolyása volt. Szücs István, Kovács János, Tóth Antal, Csiky Lajos, Csanak József, Tüdös János rövid felszólalásai után kimondotta a közgyűlés a társulat feloszlását, az emlékkerteknek, a benne levő szobraknak, a mintegy 9300 frtot tévő takarékpénztárilag kezelt tőkének a már korábban megállapított feltételek mellett a Csokonai-kör tulajdonába átbocsátását. — A vagyon átadásával a megszünt társulat részéről, K. Tóth Antal, Csanak József és Lengyel Imre bizattak meg. Az átvétel leltár mellett történt meg, melyet a Csokonai kör szepitészeti szak osztályának kiküldöttéi K. Tóth Antal, Lengyel Imre és Zádor Lajos készítettek. — A társulat jegyzőkönyvei megörzés végett a kollégiumi anyakönyvtárban helyeztetnek el.

Nem lesz érdektelen ez alkalomból röviden elmondani az Emlékkert-Társulat történetét.

Az Emlékkert létesítésének eszméje a Csokonainak emelendő szobor tervével együtt 1861-ben született meg. Ez az esztendő minden nemesebb és hazafias eszme sikerének kedvezett. Az akkori közszellem megtermékenyítette az Emlékkert-társulat eszméjét is, mely mellett néhai Oláh Károly agítált legtüzeesebben sajtóban és a társadalom nyilvános gyűléshelyein.

A társulat 1861. szept. 15-én meg is alakult, oly czéllal, hogy a társadalom támogatásával a nagytemplom és a kollégium közötti, az időtjait nagyon elhanyagolt, piszkos köztérnek két nyilvános kertet létesít s ezekben lesznek elhelyezendők a haza és város körül érdemeiket szerzett, Debreczenben élt nagy férfiak emlékszoirai és emlékoszlopai. A tervet, a vasrács rajzát, az alapszabályokat a már elhunyt Komlóssy Imre, Kacsócsics Iván, Gelenczey Pál, Farkas Ferencz és a még élő Kiss Sándor készítették.

A tervek kivitele a szintén néhai Vas Pál főiskolai kertész érdeme.

Az emlékkertek berendezése legfőképen Csanak József és Szabó Lajos, Debreczen e két bőkezű kereskedő polgárának nagyszerű adományozása folytán vált lehetővé, a kik ketten 14203 frt. 9 kr. adtak a kertek költségeihez.

A társulat első elnöke Csanak József volt, utána Somory Imre, majd Könyves Tóth Mihály és utolsónak K. Tóth Antal következett. Jegyző kezdetben K. Tóth Antal volt.

A kertek felállításával egyidejűleg kezdeményeztetett a Csokonai szobor és az 1849. aug. 2-ki debreczeni csatában elesett honvédek emlékköve költségeire is a gyűjtés. A czélra az első bált 1862. farsangján rendezték a kaszinóban Simonffy Sámuel elnöklete alatt.

A gyűjtés kizárólag a debreczeni közönségre terjedt; a közadakozásban idegenek nem vehettek részt. — A kívánt sikert mégis aránylag rövid idő alatt elérték az ügybuzgó debreczeniek.

ták az isteni és alvilági alkotmányt a legtöbb lélekre nézve most is létező körülmények szerint. Nem, a bírakat ott esetről esetre választják a legilletékesebb elítéltek közül s ilyenkor maga az Ur is levetkőzik egy keveset méltóságából. Ha egy nő elítéléséről van szó, aki nem élregett meg a csókok asszével, akkor a korinthusi Laist, a memphis Rhodopet — nem mellőzik a párisi hírhedt Antigny Blankát sem — kéri meg, hogy öltse föl a vörös bírói öltönyt és mondjon ítéletet. A zsebmetszőket, csirketolvajokat Cartouche, Mandrin, a nagy Collé vallatják, — Falvazou, a ki az indiai erdőkben kirabolta az utazó fejedelmet, és Kakos, Hephraistos fiának elnöklete alatt, a ki az olasz utasok réme, Ha pedig egyikét ama költőknek akarják bebocsátani a paradicsomba, akik nagyon is nagy elragadtatással énekeltek meg a szép pásztor nöket, akkor Theokritos, Moschus vagy az isteni Amarou bírói széké elé idézik, aki idejét nők közt töltve, annyira megtelt illattal, hogy azt mondják, hogy valamelyik ablak alatt elhaladva, fölkiáltottak: Hogyan a tavasz már megérkezett? A bünsököknek e fejedelmektől való elítélése a legjobb eredményre vezetett; igaz, hogy e bünsö hivatlanok gyakran rendkívüli szélsőségre ragadtatták magukat, mert a megrögzött bünsökök többnyire a legrártatósabbak; hanem, hogy a szigorú ítéletek ki-kerültsenek, az iles első napjain gyöngéd szívű anygalt küld alá az Isten, aki ékesszóló s aki meg van bízva az isteni kegyelem reprezentálásával.

II. E napon Avinain, Papavoine és a halvány Lacenaire ültek a bírói széken, mert egy férfi és egy nő vallatásáról volt szó, akik szörnyű módon ölték meg egy embert.

1865-ben felállíthaták a honvéd emléket a kollégiumi előtti, nagyobbik kertben. Az emléket tudvalevőleg egy baldokló oroszánt ábrázol, melyet Marsalkó szobrász faragott kőből. — E kö oroszánt a honvéd sirok fölött tervezik elhelyezni; mostani helyére pedig impozansabb emlék oszlop jöjjön, melyre a város közönsége már tekintélyes összeget gyűjtött.

Hat év mulva, 1871. okt. 11-én leleplezhetők a Csokonai Vitéz Mihály álló érc szobrát is, Iszó Miklós legsikerültebb alkotását, melynek helyéül az ötven ákáczfajjal beültetett kisebbik kert választatott.

A leleplezés nagy ünnepélyességgel ment végbe. Azon a magyar tudós Akadémia, Kisfaludy társulat és több más tudományos intézet képviseltette magát. Az emlékszedet Imre Sándor írta s Buzás Pál olvasta fel; a pályanyertes ünnepi ódát maga a szerző Szász Károly szavalta.

A szobor márványalapzatával együtt 3300 mázsát nyom s Debreczen nemcsak lelkesedni, de áldozni is tudó közönségének közl 18,000 frtjába került.

Az emlékkert társulat a kegyelet ápolását tüvén feladatául ugyancsak a debreczeni közönség között rendezett különböző adakozásból sűrűket emelt a paczi erdőben 1849. aug. 2-ikán az üldözök fégyverektől elesett Szarka Pál nevű honvéd főhadnagy hamvai fölé, a kit azon a helyen temettek el. — Az arra járó debreczeniek és a vidéki falusiak kegyeleto kora tavasztól, késő őszig folytonosan friss koszorúval halmozza el az elvertt honvéd sírkövet, ép úgy, mint ama másik, ismeretlen nevű vitézet a kit a Csere erdőn vágtak le az orosz katonák, a kinek ott porladozó tetemet egyszerű korhadó fejfa jelöli.

Ugyancsak ez emlékkertek egyikében állíttatta fel a debreczeni hálás ev. ref. egyház szürkemárványból, felette bronx urnával, Szombathy István és neje Veresmarthy Zauzánna gazdag alapítványait hirdető emlékoszlopot 1873-ban.

Ime ennyit tett 20 év alatt az Emlékkert Társulat atársadalom erejével. — Két díszes kertet alapított a város közepén s a társadalom az ő vezetése alatt művészi becsü emlék szobrokat emelt abban.

A társulat tehát büszkén tekinthet vissza feloszlása napján működésére.

Mielőtt sorainkat bezárnánk, azt az egy kérdést tesszük: a társulat vagyonának és kötelességeinek a Csokonai-körre való átruházásánál van-e gondoskodva a paczi erdőn nyugvó honvéd síremlékéről?

Napi hírek.

— Házi ezredünk ünnepe, a custozai csatában elesett vitézek emlékére rendeztetni szokott ünnep, holnap szélesebb körű lesz, mint a milyen eddig volt. A 39. gyalogezred népszerű parancsnokának, Krausz ezrednek szerencsés tapintata és figyelme a polgári elemet is bevonta az ünnep megülésébe. Az ezredes ur magyar nyelvű meghívó az ünnepelelyre, városzerte kellemes benyomást tettek. Különbön örömmel említtjük fel, hogy a városi hatóság, mióta Krausz ezredes a 39. ezred parancsnoka, folyton magyar nyelvű átiratokap az ezredtől. Azelött a német nyelv volt divatban.

— Gróf Zichy Géza jelenleg „Liszt László” című nagyobb költői beszélyt ír. Mint a „Hét” írja, a költemény tárgya a 17-dik század elvetemült főúrának, báró Listius Lászlónak vétkekkel terhelt élete, mely szor-

Bevezették a vádlottakat. Jóllehet a valóságban halandó hüve-jöket levettették, hanem azért szokás szerint megőrizték a látszatot; mindkettő borzasztó csunya volt. Vén, nagyon vén, köcsös szürke hajukkal, vörös bibircsőtől viritó orrukkal, lecsüngő ajkukkal még az ürdögök gyülekezetében is borzalmat idéztek elő, pedig ez hozzá van szokva a rut látásához; elől is, hátul is puposok, sánták, a férfi jobb, a nő balszemére vak; ebből látni, hogy fiatalokruban is a rutak rutjai közé tartoztak.

Ah, e rut gyermekektől megrémültek a méhek, elfutottak a pillangók az országoton, az erdők árnyában, a tisztáson! De hát mivel vádolták? Hogy leütöttek, meggyilkoltak egy utast, hogy vadul rohanták meg, a neki dühösödött fenevadak lelkesedésével, s tán egy-két részét áldozatuknak még föl is falatozták. Természetes, hogy a meggyilkolt utas volt a felperes; jelentékeny kártalanításra számított: három vagy négyezer évet leszámítanak a tisztító helyen töltendő büntetéséből, melyre itélve volt apró vétségeiért.

A szörnyű pár bevallotta vétékét, De mégis nagyon alázatosan, egészen remegve jeleztek, hogy mentességül szólni akarnak.

— Mire való ez? — szölt Avinain.

— Miféle menteséget hozhatnak fel? — szölt Papavoine.

— A tett be van vallva — kiáltott Lacenaire.

Hanem az Ur küldötte, a kegyelem anygala, felemelte kezét.

— Azt hiszem, — szölt — meg kell hallgatnunk, amit mondani akarnak.

volt meg akadva, szegény. Tudja ő még mindig szeret egyet-kettőt fordulni. Csak pár évvel előbb is, ö volt még az első táncosnő a bálókban. Oly könnyű most is, mint a madár pihe... Tegnap, szegény, nem tett egy lépést sem... Képzelve ellopták a bái cipőjét. Mikor észrevettük, már minden bolt zárva volt. Biriné nénitől kölcsönöztünk egyet, csak hogy ez olyan nagy volt a mamának, hogy nem mert benne táncolni. Félt, hogy elveszti...

A cipő-tolvaj pedig ezalatt fölvert egy albumot, hogy belezse elhűit ábrázatát... Hát a mama cipőjét csókolgatta ő féltéjszakán keresztül!...

Iványi Ödön.

A gonosz vándor.

(Catinle Meudés regénye.)

I. Az ürdögök gyűlésöket tartották. Hanem a helyett, hogy gondos tájékozást iparkodnának adni, annyi hazugságot beszélnek össze-vissza, a mikért e lelkek elkárhoztak testüktől való megválásuk után, hogy nem lát-szik fölüllegesnek kimerítő fölvilágosítást adni a szóban forgó titokteljes ügyről. Először is el kell osztatnunk azt a nevetéses fölfogást — ez nagyon is elterjedt, mint annyi sok más — mint hogyha az Isten magára vállalta volna a világtól csak most megvált lelkek kivallatását. Sok egyéb dolga van neki! El van foglalva a mindenség mozgásának igazgatásával, a csillagokból feléje áramló illatok belélegzésével, — mindenik csillag egy-egy arany tömjéntartó! — az anygyalok koncertjének meghallgatásával, mely örökké tart az égben, s ez édes szórakozásban képzelhetni, hogy nem sokat törődik azzal,

onvéd emléket
kertben. Az
okló oroszlánt
brász faragott
véd sírok fő-
stani helyére
jönne, melyre
lyes összeget

11-én lelep-
hály álló érez
ültebb alkotá-
akéztájjal be-
ott.
yességgel ment
akadémia, Kis-
tudományos
z emlékbészé-
z és Pál ol-
epi ódát maga
alta.

atával együtt
nemesak lel-
zönségének kü-

kegyelet apolá-
csak a debre-
zett külföu
t emelt a
án az üldözö
arka Pál nevü
a kit azon a
ra járó debre-
tegyelete kora
n friss koszo-
honvéd sirkö-
meretlen nevü
tak le az orosz
tetemít egy-

ek egyikében
ev. ref. egy-
prouz urnával,
esmarthy Zsu-
birdtot emlék-

t az Emlékkert
— Két diszes
n s a társada-
i becsü emlék

ekínthet vissza
ánk, azt az
t vagyónának
íre való átru-
a paczi erdőn

a custozzai
re rendeztetni
b körül lesz.
g yalozezred
u s z ezrede-
elme a polgári
gülsébe. Az
ívói az ünne-
yomást tettek.
De ha egyes adózók vagy községek különleges
viszonyaira v ló tekintettel a végrehajtások
megtartása mégis szükségesnek mutatkoznak,
annak elrendelése végett a pénzügyigazgató-
ságoknak az illető közigazgatási bizottság-
hoz kell fordulniok.

— Debreczeni agg honvédek Aradon. Az
aradi vértanú-szobor leleplezése alkalmából
a debreczeni honvéd-egylet 13 tagja rándul
Aradra. Ezt az értesítést Cautak Kálmán
ezredes, honvédegylet elnöke küldte levélileg
Lukácsy Miklósnak, az aradi honvédegylet
elnökének. A 13 debreczeni agg honvéd —
mint a levélben említve van — a 48-as hon-
védek egyenruhájában vesz részt a nagy nem-
zeti ünnepélyen. Az aradi honvéd-egylet is
felvetette már a kérdést írja az Aradi Köz-
löny azonban az egylet sokkal szegényebb,
semhogy ere a czélra költsézhethetne.

— Gyászelölés. Mely bánba merülve
tudatjuk a forrón szeretett kis fiúnak, test-
véremek, illetve unokának M a t o l c s i B é-
l á n a k é l t e 10-ik évében, f. h. 22-én, három
heti súlyos szenvedés után, agyhártyalobban
történt gyászos elhunytát. A kedves kis ha-
lott f. h. 24-én, d. u. 3 órákor, a nagyanyja
lakásáról, a helybeli ref. templomban tar-
tandó rövid ima után fog örök nyugalomra
tétetni. Földes 1890, Junius 23. Dr. Matolcsi
Kálmán s neje Szűcs Mária, szülék; Róza,
Emma, Kornéla, Pál, testvérek; Özvegy Ba-
koss Gáborné, született Sárközy Terézia
nagyanyja.

— Mivel lehet a petroleum-lángot leg-
gyorsabban eloltani? Mint hogy kevesen tud-
ják, hogy a petroleum-lángot, a mely már
oly sok szerencsétlenségnek volt oka, mivel
lehet leggyorsabban eloltani, helyenvalónak
tartunk egy esetet elmondani, mely nem ré-
gen egy családán történt. A család vigyázat-
lanságából felfordította a petroleumos lámpát,
a kiöltött petroleum meggyult és egy pil-
lanat alatt lángborultak mindazon tárgyak,
a melyeket elért. A szerencsétlenség tanui
mindent elkövettek, hogy a tüzet eloltsák, de
mi sem használt, míg végre a család egy fa-
zék tejet öntött rá, mire a tűz rögtön elaludt.
A tejjel később másutt is tettek kísérletet s
a hatás ugyanaz volt, mint az előbbi esetnél.

— Hogyan terjed a gabonarozsda? A
gabonák ezen veszélyes ellenségét a Puccinia
nevü gomba különböző fajai idézik elő. E

rozsa gombának oly sajátosságai vannak, me-
lyeknél fogva önmaguktól teljesen ki nem
fejlődhetnek, hanem más növényekre kell vándor-
olniok és csak ezen közvetítő növényekről
kerülnek a gabonafélékre, — a melyekben
évenként oly nagy kárt tesznek. A nagymennyiségben fellépő rozsa, a gabona
fejlődését annyira akadályozza, hogy szemei
csenevésznek maradnak. A rozsa többnyire az
ősi és tavaszi gabonákat támadja meg, s
eleintén apró foltok alakjában jelenik meg
rajtok. Háromféle rozsdagombát különböz-
tetünk meg, az egyik Puccinia graminis, mely
őszes gabonafajainkat megtámadja, s generáció
jának változtatása alatt a borbolya levelein elő-
dik. A foltos rozsa (Puccinia straminis) szintén
a rozso, zabot, árpat támadja meg, s a festő
atraczen tenyészik, a harmadik a koronás a rozsa
(Puccinia coronata) több-
nyire csak a zabon jelentkezik s a fagyalon
tenyészik, illetőleg ezen növényen éri el
fejlődésének azon fokát; melynél —
fogva a gabonára — átvándorolhat. —
Ha tehát gabonáinkat a rozsdától lehetőleg
megakarjuk óvni, mindenképpelt a nevezett
közvetítő növényeket kell gabonaföldjeink kö-
zelében kiirtani. A borbolyát sok kertben disz-
növénynek tartják, vagy süvényt nevelnek
belőle, holott irtani kellene, mint olyan nö-
vényt, mely a gabonarozsdát terjeszti. —
A rozsdás szalmát az utolsó szálíg el kel-
lene égetni, hogy a gomba spórái elpusz-
tuljanak; takarmánynak használni ilyen szalmát
semmi esetre sem szabad, mert az
állatok egészségének árt és a tehének el-
vetélinek töle. A gabona gondos kulturájával
is korlátozhatjuk a rozsa terjeszkedését. —
Védett, zárt helyek gabonatermesztésére kevésbé
alkalmasak, mint a szabad fekvésűek, mert ez
utóbbiban a rozsa nem tapadhat olyan könnyen
a szélmozgatta gabonalevelekre.

— Próbátánczástól rendezett Nagy
Imre kedvelt tánczatója tegnap este a Margit
fürdő dísztermében. Hogy milyen népies
mulatság volt ez, mi sem bizonyítja jobban,
mint az a 80 pár, a mely az első négyest táncz-
oltta. A tanítványok közül különösen kivált
a kis, 11 éves Kéri János.

— A nemzetközi templom. Chicagóban
nagyban készülnek már most a nemzetközi
kiállításra s természetesen nincs hiány hőbor-
tosabb indítványokban. Csak Amerikában
szülehetett meg például az a gondolat, mely
Utter Dávid chicagói lelkésznek ötletté az
eszébe. Ez azt indítványozta hogy építsenek
a kiállítási területen egy óriási templomot,
melybe befér 20 ezer ember. Ebben a temp-
lomban minden vasárnap reggeltől estig tart-
anak istentiszteleteket, — a világ összes
népeinek szertartása szerint, kezdve a kereszt-
tyénen és végezve a fetiszimádon. Hétköznap-
okon — így okosodik az amerikai pap —
bizonyára akad vállalkozó, ki az épületet kibéri
hangversenyteremnek, a templom tehát „nem
vész kárba.“

— Felvilágosítás. A „Dobreczen Nagy-
várad Ertesítő“ junius 22-én megjelent 25-ik
számában „Egymás ellen“ cím alatt foglalt
közleményre vonatkozólag illetékes helyről
következő értesítés közlésételére kértünk
fel: A debreczeni takarékpénztár újonnan
épült bérházának összes munkálatait Szikszay
Lajos debreczeni építőmesternek adta át, aki
tudvalevőleg Varga Ferencz és Tóth István
szintén helybeli építésszek zrsaságában fogva-
natosítja összes vállalatait. A mi az egyes
munkálatoknak elkészítését illeti, abba a ta-
karékpénztár egyáltalában nem avatkozik,
az a vállalkozók dolga. — Így minden ala-
pot nélkülöz a közlemény azon állítása, mintha
a takarékpénztár a helybeli iparosokat me-
lőzte volna, mert az összes vállalat — mint
a fentebbiekből kiténik — helybeli építőmes-
ternek adatott ki a pénztár igazgatósága által.

— A kolera. Az a borzasztó ázsiai rém,
mely alig néhány évi időközönként megszokta
tenni nálunk, Európában is erttegett körutjátát,
ugyanacsak megijesztette jelenkezésével Spa-
nyolországot. Az első híre, hogy Valencia
környékén ázsiai kolera tünetei közt több
ember meghalt: fejét vosztette ott mindenki
s talán ennek lehet tulajdonítani, hogy hir-
telenében nagyobb féjste kerekedett a vesze-
delemnek, mint amilyen a lánghoz illik. A
legújabb hírek ugyanis az azt örvedetes vi-
gasztalást közlik, hogy a spanyolországi ko-
lerajárványvan csökkenőben van. Puebla de
Rugatban és Montichelvóban már csak né-
hány újabb betegedés fordult elő. A spanyol
országi fölközitengeri kikötőket mindazáltal
koleraügynasúknak jelentették ki, s az ország
határán megteszik a kellő óvintézkedéseket.
— Malagából érkezett jelentések csak két
újabb sárgalázsesetről adnak hírt. A Temps-nek
is azt táviratoztak Madridból, hogy a járvá-
nyos vidék helyelete javult. Az orvosok azon-
ban ragaszkodnak ahhoz, hogy a beteg vála-
dékiban Moch féle bacillusokat találtak s
így korán volna még az óvatossági rendszá-
bályok elhaanyagolása. A hatóság in-
tezkedett a kordon fenntartása végett, da-
czára annak, hogy az orvosok nem sokra be-
esülük a járvány elszigeratelésének ezt a mód-
ját. Némely falu lakossága maga állítja ki
határában a fegyveres őrséget. Ausztriában
szintén komolyan veszik a veszélyt, a mi
mindenesetre sokkal okosabb, mintha könnyel-
műien utat engednének a járványnak. Az osz-
tárak belügyminiszter már az első kolera-hírek
re megtette azokat az egészségügyi intézke-
déseket, a melyekkel s ragályos nyavalya
közeledését megakasztani remélte. Ez elég jó
példa lehet nekünk is, mert még mindig igaz-

nak bizonyult az a magyar példabeszéd, hogy
jobb félni mint megijedni.

x A „Pesti Hirlap“ a magyar olvasó-kö-
zönség kedvencz lapja, azzal a hírrel lepi meg
előfizetőit, hogy jövő félévfolyamában ren-
d-kivüli díszszelkiállított naptá-
rt árt foneki karácsonyi ajándé-
kul küldené; oly naptárt, melynek bő
szép irodalmi részét legjelesebb íróink szolgál-
tatják a régi és az új gondából s mely tu-
lajdonképen naptári részével is felül fogja
mulni az eddig megjelent összes hasonló év-
könyveket és bolti ára legalább 1 frt lesz,
míg az előfizető k kivétel nélkül
díjtalanul kaptják meg. A másik nevezet-
es hír, mely a „Pesti Hirlap“ olvasóival
közül hogy az új félév elején megkezdí a
hírneves Elie Berthet rendkívül érdekes-
legnyabb regénye közlését. „Feneketlen
törvény“ cím alatt, mely regény kizáró-
lagos fordítási jogát a „Pesti Hirlap“ szerezte
meg. A „Pesti Hirlap“ ma már bel-és külföldi
eredeti távirati tudósítá-
sok, valamint mulattató csevegések, váloga-
tott tárczák, közhasznú közlemények tekinté-
telén kétségtelenül az első helyet foglalja el
napilapjaink közt s ára mindazáltal ne-
gyedévre csak 3 frt 50 kr, egy hóra
1 frt 20 kr, mely a „Pesti Hirlap“ kiadóhi-
vatalába (Budapest, Nádor-utca 7. küldendő,
honnét mutatványszámokat is szivesen küldé-
nek egész hétig ingyen és bérmentve.

Muszka invázió.
(Musliczazápor.)
A hármás szövetség teljes kudarcot
vallott — nem bírta megakadályozni a
muszka inváziót.
A vad tömegek rajként lepték el e ne-
mes várost, s hadi zizegésük hallatára félelem
szállt a szivekbe — csak a népfőlkelő tisz-
tek szálltak szembe büszkén az ellenséggel,
melynek zöme a piac utczát lepte el —
szárnycsapatok pedig a czegléd és a katvan
utczán helyezkedtek el.
Ez megkezdődött az ádáz viadal, a ré-
mes harc, melynek leírására tollunk gyenge
(mint ezt a nagyrabbesült vidéki levelezők
szokták írni).
A harcznak áldozatul estek a diszes fe-
hér figarók és fehér mellények, melyek méltó
vasárnapi díszül szolgáltnak nem egy féle-
lem nélküli lovagnak, és áldozatul estek a
világos színü víganók és elegans derekok,
melyek a férfi szívek megejtésére és törbe-
csalására vétettek fel.
Fekete gyászpontokként hulltanak rá-
juk, a kis muszka — s zizegve lepték el őket.
A kis és nagy kacsoók gyors útenyekben
jártak az arczok előtt, hajtva a félelmes apró
ellenséget, majd kegyelemkérés jelül kibon-
tattak a fehér zsebkezdők — de az ádáz el-
lenség nem kegyelmezett.
Megpróbálták a gavallérok szivarfüsttel
is elhajtani maguktól, de az apró muszka
ugy látszik élvezhetőnek találták a mi tra-
fikunk füstjét — s nem tágitottak.
Nem használt ez ellen semmim. Az
emberek lepusztultak a járdákról, s megnépe-
sültenek a vendéglők barátságos helyiségei
ahová bemenekültek a megutamatott csapatok.
Ez a késő éjjel került haza egy-egy
szerencsétlen menekült — odahaza az asz-
zony meg csak meg sem pironghatna, mert
hát az ellenség szoritotta be őt a koresmába.
Így kultiválják a hadjáratok a mérték-
telenséget és az erkölcselenséget.

Két cziva beszélget az utczán.
— Tudja e komámasszony honnan ke-
rült ide az a sok muszka?
— Nem én.
— Hát tegnapelőtt itt járt egy muszka
professzor, oszt a hozta egy zsákban ide.

Az egész musliczazáporról különben kollé-
giumunk tudós tanára: Kovács János ur a
következő nagyrédekü értesítést küldte be
hozzánk:
„Tegnap, f. h. 22-én délután 3 óra előtt
egy pár perczel, lakásomon az egész udvart
valami első tekintetre musliczának látszó, de
annál jóval kisebb rovarfélének felleg raja
lepte el, sőt az utczán még tömöttebb raj úzte
a kavargó tánczot, a járókelőknek roppant
alkalmatlanságot okozva. Ez embernek külö-
nösen a szemét kellett ellene védelmeznie, sőt
örlyukaiba és füleibe is belebujt, még beszél-
nie sem igen volt tanácsos, ha azt akarta,
hogy a szájába ne csapódjék. Lakásomon jól
záró kettős ablak van, mégis egyszer csak
azt vettem észre, hogy az ablak alsó rájáján
belőlől is ezrével mászkáltak s nekem igen
könnyűvé tették összegyűjtésüket, mert egy
toll segítségével néhány ezret egy pár percz
alatt szeszes üvegbe rakhattam. Meg akarván
azonban arról is győződni, mily nagy terüle-
ten mutatkozik ez a tánczó tömeg, péterfiai
lakásomról kiindulva, a Csokonai-kerten s
Nagygy-utczán keresztül kisértáltam a Széché-
nyi-kert végéig. Csak a Csokonai-kertben le-
hetett szabadon lélegzenem, melynek fái hi-
hetőleg felfogták a rajt, egyébtől sehol sem
hiányzott, hanem nagybő tömegbe összegyo-
molyodva csak imitt-amott lehetett őket ta-
lálni. Hat óra tájban a Széchényi-utczán végig
jöttem hazafelé. Csak itt láttam oly sürü ra-
jokat, mint a milyenek Péterfia- és Fűvész-
kert-utczák elején mutatkoztak. Némelyik
háznak a fala s előtte a burkolat borítva volt
s csaknem feketének látszott ezen apró rova-
roktól s különösen a járda mellé ültetett fák

némelyikének a tövével a föld vastag réte-
gében volt vele borítva. Ma reggel öt órákor
már másutt nem láttam semmi nyomát, csak
az ablakok belső párkányán s ezekben is leg-
alább kétharmada meg volt dögölve, s a me-
lyek még mozogtak, azokról azt hiszem, hogy
peterakó nöstények voltak, miután ezek de-
geszebbek voltak, mint a dögölttek.
Ezeket a rovarokat elsöben magam is
musliczaféle legyeknek hittem, de miután lát-
tam, hogy szárnyuk nem kettő hanem négy,
rögtön arra a gondolatra jöttem hogy az or-
thopterák osztályába tartozó Ephemeráknak
(egynapélők) egy fajával van ügyem melyek
petéiket a folyók és mocsárok vizeibe rakják,
a melyekben a kikelt lárvák 2—3 évig élnek
s többször — némelyek szerint egészen a lu-
szig is elmenő — vedlés után kirepülnek,
párosodnak, s a hímek azonnantöstényeké pedig
a petélés után elhalnak. Ezért nevezik őket
Egynapélőknek.
En az általam gyűjtött példányoknak
felét felküldöm meghatározás, vagy legalább
leírás végett a magyar nemzeti Múzeum
állattani osztályának mert monographiák
hiányában én ezt nem tehetem. Haem a tu-
domány érdekében jó volna tudni; mily nagy
területen mutatkozott ezen Ephemera raj.
Tisztelettel felkérem tehát miudazokat, kik
vagy saját tapasztalatuk vagy mások elő-
adása után e tekintetben adattal szolgálhat-
nak, legyenek szivesek azokat velem közölni
akár közvetlenül, akár közvetve a lapok ál-
tal. Debreczen 1890. jun 23. Kovács János
tanár.

Felölös szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Kerezag Vilmos.

Nyilt-tér.
Van szerencsénk a t. biztosító kö-
zönségnek ezennel tudomására adni, hogy
debreczeni főügynökségünk eddigi veze-
tőjét Hausner Lajos urat ezen állásától
felmentettük, s hogy említett főügynök-
ségünk ideiglenes vezetésével központi
főhivatalunkunkat Mikszit Oszkár urat
biztuk meg.
Budapest, 1890. junius 23.

Az Adriai biztosító társulat
magyarországi osztálya:
Báró Podmaniczky Frigyes, Lichtenberg J.,
intéző, vezértitkár.

Hirdetmény.
A közadós Schwartz S. csödtömégé-
hez tartozó s leltári felvétel szerint 2111
frt 64 krt tevő activ követel-
lések a csödválasztmány határozata
folytán, általam a f. h. 29-ik napján d.
u. 3 órákor lakásomon (Kis-csapó-u. 79.
sz. a.) a legtöbbet ígérőnek nyilvános
árverésen azonnali készpénzfizetés mel-
lett el fognak adadni.
Debreczen, 1890. junius 21.
Balogh Zsigmond,
tömeggondnok.

Értesítés.
Kádas-utczai helyiségünk fényképé-
szeti kellékek gyártására fordítottván, a
felvételek ott becsüztettek.
Azon kedvező körülmény, hogy sa-
ját gyártmányaink, üzleti kiadásaink
1/3-dára leapasztják, és újonnan berende-
zett
kitünő gépeink
gyorsan és biztosan működnek.
Teleki-utczai 6. sz. fényirdánkban a
fényképek szokott árait 1/3-dára leszállítottuk:
12péld. visite. 4 f. — 6 p. 3 f. — 3 p. 2 f.
„ „ Cabinet 10 f. — „ 6 f. — „ 4 „
„ „ Makart 12 f. — „ 8 f. — „ 5 „
Kitünő óriás nagyságu gépezetünk-
kel pedig, egyenes, fél és egész nagy-
ságu képeket 12 frttól—20 ftig készitünk.
Teljes tisztelettel
GONDY és EGEY.

2580. és 1112.
1890. tkv.

Arverési hirdetm. kivonat.

A h.-bűszörményi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy özv. Ferenczi Mihályné Nagy Julianna végrehajthatóan Nagy József és neje Takács Mártha, végrehajtást szenvedők elleni 104 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyben (a h.-bűszörményi kir. járásbíróság) területén lévő, és a h.-bűszörményi 6770. szám alatti tjkvben foglalt A + 3053. hrsz. alatti 3032. népsorszámu ház és udvarból álló ingatlanra 200 frt. a h.-bűszörményi 2949. szám alatti telekjegyző könyvben foglalt A I. 12896. és 17758. hrsz. alatti ingatlanokra 115 frt. — az eleméri 66. számú tjkvben foglalt A + 66 hrsz. alatti ingatlanra 28 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi Julius hó 10-ik napján délelőtt ezen kir. Járásbíróság tkvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított, kikiáltási árán is eladni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 20 frtot 11 frt 50 krt. 2 frt 80 krt készpénzben vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-alá jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi November hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt H.-Bűszörményben a kir. járás bíróság telekkönyvi osztályánál 1890. Junius hó 3. napján.

DEÁK
kir. aljárásbíró.

Német Luffah-gyár

Wickel H. Halle a. S.
feltalálója és alpitője az ipar műszaki Luffah-készítményeknek.

EZÜST ÉREM.

BARCELONA BRONZ ÉREM.

ARANY ÉREM.

Luffah-betét kettős talpak 82 nagyságban. Legjobb szer híd és nedves lábak, ugmint lábizzadás ellen, mosható és tartósabb mint filz-, szalma- és parafa talpak.

Luffah-dörzsölő keztük, két- és egyoldalú német és angol alak.

Luffah-hátdörzsölő szallagok 60 cm. dörzsszélesség. Leghatóságabb és legkellemebb dörzsölő szer.

Luffah hátdörzsölő. — Luffah-nyereg alá való pokróczok, fürdő papucok.

Luffah-szivacsok minden nagyságban.

Bérmentes küldés BODENBACHBÓL.

Kapható minden ezen szakba vágó üzletben. Főraktár Magyarország és a Duna menti országok részére Grünwald S. és Fia Budapest, VII. Dob utca 13.

Bikszádi

Klára forrás.

Egényes konyhasós savanyu víz.

Kitűnő hatású emésztés és légző szervek hurutjainál. — Gyomor- és bélnyálkásságánál, idült hólyag-hurutnál stb. —

borral vagyítve közkedveltségű.

Főraktár:

Geréby Fülöp urnál

és minden fűszerkereskedésben.

Ára 1 rekesz 40 kisebb (0.5 literes) palaczkával 5.20 frt. Üres üvegekkel telt rekeszek 2 frt 50 krral vétetnek vissza.

Bikszádi gyógyfürdő igazgatósága.

Dr. Borbély Imre

med. universalis fogorvos

Debreczen, piact-utca 17II. sz.

Rendel d. e. 9-12)
d. u. 3-5) óráig.

Előírása után készült fogpora, szájvize, fogkefeje kapható helyben az összes gyógyszerárakban. Szent-Királyi és Kalenda diszmu és Beke László női divat üzletében.

Főraktár Muraközy gyógyszerárakban.

Kereskedelmi tanintézet

(AKADEMIA)

NAGYVÁRADON.

Alapított Nagyvárad város s az itteni kereskedői körök támogatásával. Vallás-, közoktatásügyi m. k. ministerium által nyilvános jelleggel végleg felruházott.

Áll 3 évfolyamból (osztály). Végzett tanulók előnyös elhelyezéséről, árukereskedésekben, pénz-, biztosító-intézeteknél, gyárakban, vasuti és gőzhajózási vállalatoknál az igazgatóság és felügyelő bizottság gondoskodik.

Egy évi szaktanfolyam főgymnásiumi vagy főreáliskolai tanfolyamot végzettek részére.

Vidéki szülék gyermekei előnyös és olcsó ellátást, tanulmányi és fegyelmi tekintetben gondos felügyeletet nyernek.

Felvilágosítást az érdeklődőknek készséggel nyújt.

Nagyváradon, 1890. junius hóban.

Az igazgatóság.

A Fonciére, Pesti biztosító-intézet

(alapított 1864-ben)

mely teljesen befizetett

2.000.000 forintnyi

részvénytőkéjén kívül több mint

8.000.000 forintnyi

díjbevétel- és díjtartalékok fölött rendelkezik, melynek összbiztosítékai tehát

10.000.000 forintot

meghaladnak, az általa eddig is művelt élet-, tűz-, jég-, szállítmány- és üveg-biztosítási üzleten kívül

baleset biztosítási osztályt

nyitott, melynél ugy

egyesek, mint vállalatoknak hivatalnokai testületileg olesóra szabott díjak és a legszabadelvűbb föltételek mellett mindenféle hivatás közben vagy azonkívül bekövetkező

testi balesetek

anyagi következményei ellen biztosítást eszközölhetnek. Az intézet ezen kívül ezer forint biztosítási tőke utáni 1 frt évi díj mellett

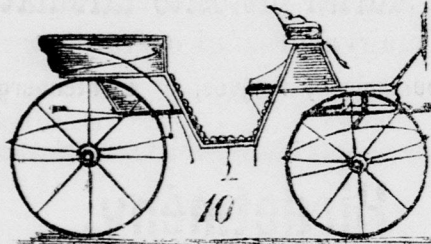
utazási balesetek elleni

biztosítást is nyújt.

Példa. Valamely kereskedő, hivatalnok vagy ügyvéd 10 000 frt halálesetre, 10 000 forint rokkantság esetére és 5 frtnyi napi gyógykezelési járulékra szóló biztosításért évenként csupán 21 frtnyi díjat fizet. Személyek, kik hivatásuknál fogva nagyobb veszélynek vannak kitéve, megfelelően többet fizetnek 5 vagy 10 évre kötendő biztosításoknál a díj 10, illetve 25%-kal mérsékeltek. Biztosítások fölvetését eszközli és minden további felvilágosítással készséggel szolgál.

az igazgatóság Budapestten (Sas-u 10)

és az intézetnek a magyar-osztrák birodalom minden nevezetesebb helyiségeiben lévő képviselősege

ORAVSZKY JANOS

KOCSIGYARTÓ

Debreczenben, darabos-utczai saját házában, a Collegium sorján.

Ajánlja mindenféle

nyitott és zárt kész kocsik raktárát.

Valamint mindenféle

kocsik kijavítása és becserélése

ugy helyben, mint vidékre a legjutányosabb áron eszközöltetik.

Mindenmü kovács- és kerékgyártó munkák saját műhelyemben pontosan végeztenek. Kocsiraktáromban kaphatók:

féderes talyigák

valamint oly nyitott kocsik, melyek egy pillanat alatt zártkocsikká vagy megfordítva alakíthatók át. Ugy szintén kész külön bőrülések is.

Tisztelt vevőimnek nagy előnyt nyujtok azzal, hogy gyártmányaimat részletfizetésre szintén elárusítom.

A Debreczeni Ellenőr könyvkötészetében

mindenféle diszes és egyszerü

K Ö N Y V K Ö T Ö I

m u n k á k

gyorsan, pontosan és jutányos árban elkészítettnek.